

รูปแบบบันไดวิชาจัดการพยาบาล

**หนังสืออ้างอิง
ใจเฉพาะใบหลังสมุด**

อุษา สุวรรณเพชร

13 พ.ย. 2546

171048

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

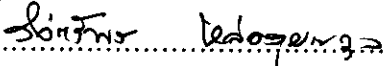
มิถุนายน 2546

ISBN 974-382-017-5

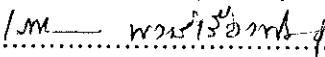
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

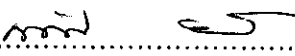
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร. วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

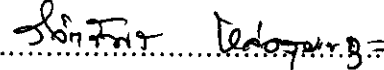
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธุ์)

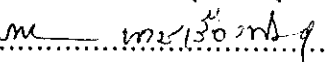
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร. วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธุ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา)

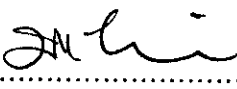
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี ชัดแจ้ง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 26 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล, รศ. ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธุ์ และ ผศ. ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนชี้แนะแนวทางที่เป็น
ประโยชน์ในขั้นตอนของการทำวิจัย และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศ. ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ คณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์
ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ ความคิด และให้กำลังใจ ตลอดจนชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ใน
การทำวิจัยครั้งนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักดีว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีอา
บรรลุดตามวัตถุประสงค์ที่คาดไว้ หากปราศจากความกรุณาและความร่วมมือ จากผู้เชี่ยวชาญในการ
วิจัยทั้ง 20 ท่าน ที่ได้ให้ความรู้ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์
อย่างยิ่งในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัว พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่ให้ความ
ช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน และญาติ
พี่น้องที่ให้การสนับสนุนห่วงใย ส่งเสริมและให้กำลังใจตลอดมา

อุษา สุวรรณเพชร

39921695 : สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล: พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ : รูปแบบบันไดวิชาชีพ / การพยาบาล

อุษา สุวรรณเพชร : รูปแบบบันไดวิชาชีพการพยาบาล (NURSING CAREER LADDER MODEL) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล, กศ.ค., เรณู พงษ์เรืองพันธุ์, Ph.D., ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา, กศ.ค. 132 หน้า ISBN 974-382-017-5

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบบันไดวิชาชีพการพยาบาล โดยดำเนินการวิจัยแบบเทคนิคเคสฟามีผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 20 ท่านประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการพยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาล และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยพบว่า ตอนที่ 1 รูปแบบบันไดวิชาชีพการพยาบาลประกอบด้วย 5 ระยะ ดังต่อไปนี้

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 เรียกว่าพยาบาลใหม่วุฒิการศึกษาพยาบาลศาสตร์ ประสบการณ์การทำงาน 0-2 ปี ควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฐมนิเทศการปฏิบัติการพยาบาลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 เรียกว่า ความก้าวหน้าระดับต้น วุฒิการศึกษาพยาบาลศาสตร์ ประสบการณ์ 2-5 ปี ควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น อบรมการพยาบาลเฉพาะทาง การทำงานเป็นทีม การสอน การนิเทศและติดตามงาน การบริหารจัดการ การสื่อสาร การตัดสินใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 เรียกว่า ระดับมีความสามารถเฉพาะทาง วุฒิการศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ประสบการณ์ 5-7 ปี ควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น อบรมการพยาบาลเฉพาะทาง การเป็นผู้นำทางการพยาบาล การเป็นที่เล็งของการบริหารงานทั่วไป การประสานงาน การทำงานเป็นทีม มนุษยสัมพันธ์และสังคม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 เรียกว่า ผู้ชำนาญการ วุฒิการศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ประสบการณ์ 7-10 ปี ควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล การเป็นผู้นำทางการพยาบาล อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น การสร้างมาตรฐานการพยาบาล การให้คำปรึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล การวิจัยทางการพยาบาล การสอน การเขียน และจัดทำเอกสารทางวิชาการ อบรมการพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูง อบรมผู้บริหารระดับต้น และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 เรียกว่า ผู้เชี่ยวชาญ วุฒิการศึกษาพยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป ควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการบริหารการพยาบาล การเป็นผู้นำทางการพยาบาล การวิจัยทางการพยาบาล การให้คำปรึกษา การสอน การสร้างมาตรฐานการพยาบาล เทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น อบรมผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับสูง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อบันไดวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านพยาบาลวิชาชีพ ด้านผู้บริหารการพยาบาล ด้านนโยบายของหน่วยงาน ด้านการกำหนดค่าตอบแทนทางวิชาชีพ ด้านองค์การวิชาชีพ ด้านสถานการศึกษา ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลและด้านครอบครัว

39921695 : MAJOR : NURSING ADMINISTRATION ; M.S.

(NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORD : CAREER LADDER MODEL / NURSING

USA SUWANPETCH : NURSING CAREER LADDER MODEL. THESIS ADVISORS:
WICHITPORN LAUSUWANAGOON, Ed.D., RANA PONGRUENGPHANT, Ph.D., PONGSRI
KEITLERTNAPHA, Ed.D., 132 P. ISBN 974-382-017-5

The purpose of this research was to construct nursing career ladder model using Delphi Technique. 20 experts consisting of nursing practical experts , nursing administrative experts and nursing educational experts.

The result revealed that the first step was the nursing career ladder model consisting of 5 phases.

The first period was called “New Nurse ”, with bachelor degree of nursing, and 0-2 years of experience these nurses should be reinforced for knowledge and skills through orientation , nursing action and self learning.

The second period was called “ Initial Advance ” with bachelor degree of nursing, and 2-5 years of experience , these nurses should be reinforced for knowledge and skills through nursing action , training or short - term academic seminar , professional nursing training , teamwork , teaching, supervision and working accompaniment, management, communication, decision process and self learning.

The third period was called “Professional Ability”, with master degree of nursing, and 5-7 years of experience, these nurses should be reinforced for knowledge and skills through nursing action, training and short-term academic seminar , professional nursing training, nursing leadership, mentor, general administration, coordination, teamwork, human relationship , social interaction and self learning.

The fourth period was called “Proficient”, with master degree of nursing, and 7-10 years of experience ,these nurses should be reinforced for knowledge and skills through nursing action, nursing leadership, training or short-term academic seminar , nursing standard building , consulting, , nursing technology and information, nursing research, teaching, developing academic document, professional nursing training, primary administer training and self learning.

The fifth period was called “Expert”, with doctor degree of nursing , and 10 years of experience, these nurses should be reinforced for knowledge and skills through nursing administration, nursing leadership, , nursing research, consulting, teaching, nursing standard building, nursing technology and information, training or short – term academic seminar , middle or senior administer training and self learning.

The second phase affected nursing career ladder which consisted of 8 dimensions on professional nurse, nursing administer, policy of organization, professional allowance rate, professional organization, educational institute, advance in nursing professional education and family.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาในการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพการพยาบาล.....	8
แนวคิดการพัฒนาบุคลากร.....	22
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล.....	38
เทคนิคเคลฟาย	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ผู้เชี่ยวชาญ.....	47
ขั้นตอนในการวิจัย.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	98
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	116
ภาคผนวก ค.....	119
ภาคผนวก ง.....	127
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แผนการสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางการแพทย์/แผนการสร้างความสามารถ ทางการบริหารและวิชาการ ตัวอย่างแผนอาชีพ : แผน 10 ปี.....	17
2 แสดงแผนการพัฒนาก่อประกอบวิชาชีพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน.....	19
3 สายงานอาชีพการพยาบาล.....	20
4 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ.....	44
5 คำมัธฐาน ผลต่างระหว่างมัธฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 ด้านวุฒิการศึกษา ด้านประสบการณ์การทำงาน และด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับแต่ละด้านจาก ข้อความที่มีคำมัธฐานสูงสุดตามลำดับ.....	55
6 คำมัธฐาน ผลต่างระหว่างมัธฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 ด้านวุฒิการศึกษา ด้านประสบการณ์การทำงาน และด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับแต่ละด้านจาก ข้อความที่มีคำมัธฐานสูงสุดตามลำดับ.....	56
7 คำมัธฐาน ผลต่างระหว่างมัธฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 ด้านวุฒิการศึกษา ด้านประสบการณ์การทำงาน และด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับแต่ละด้านจาก ข้อความที่มีคำมัธฐานสูงสุดตามลำดับ.....	58
8 คำมัธฐาน ผลต่างระหว่างมัธฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 ด้านวุฒิการศึกษา ด้านประสบการณ์การทำงาน และด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับแต่ละด้านจาก ข้อความที่มีคำมัธฐานสูงสุดตามลำดับ.....	60

ตารางที่

หน้า

9	ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของบันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 ด้านวุฒิการศึกษา ด้านประสบการณ์การทำงาน และด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับแต่ละด้านจาก ข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ.....	62
10	สรุปผลการวิจัยบันไดวิชาชีพการพยาบาล 5 ระยะ จำแนกตามความรู้/ คุณวุฒิ ประสบการณ์ การเสริมความรู้และฝึกทักษะ.....	65
11	ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาล.....	68

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 ความก้าวหน้าเชิงการพัฒนาอาชีพการพยาบาล.....	16